

Vastaus aloitteeseen koskien kiertäviä vaaliautoja

VD/3865/00.01.02.02/2016

TS/NK

Vantaan Simonkylän sos. dem. kilta ry esittää, että Vantaan kaupunki varaa tuleviin vaaleihin kiertäviä vaaliautoja tai -busseja ennakkoäänestyspaikkojen lisäksi.

Aloitetta perustellaan sillä, että vaalibussimahdollisuutta on toivottu laitosten, kuten Peijaksen ja Katriinan sairaalan läheisyyteen, jotta niiden henkilökunta, vastaanotolla kävijät ja vierailijat voisivat äänestää laitoksen yhteydessä. Esitystä perustellaan myös sillä, että Vantaalla on haja-asutusalueita, joista on pitkät matkat ennakkoäänestyspaikoille. Aloitteessa viitataan lisäksi kuntalain 27 §:ään (22 §, 2015/410), joka koskee kunnan asukkaiden ja palveluiden käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Tehdyn aloitteen johdosta vaalitoimisto lausuu seuraavaa:

Vaalilain 9 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää yleiset ennakkoäänestyspaikat.

Kiertäviä ennakkoäänestysbusseja käytetään tavanomaisemmin sellaisilla harvaan asutuilla seuduilla, joilla ennakkoäänestyspaikkoihin on pitkät matkat ilman toimivaa julkista liikennettä. Vaalitoimisto on tehnyt jo vuonna 2007 selvityksen vaalibussin käyttämisestä ennakkoäänestyksessä (Kh 7.5.2007 § 9). Tuolloin palautetta saatiin mm. Turun, Järvenpään, Hämeenlinnan, Vihdin ja Tampereen vaaliviranomaisilta. Em. kaupungeissa ei kuitenkaan enää käytetä vaalibussia. Palautteissa tuotiin esiin mm. seuraavia näkökohtia:

- Turussa pelkät vaalibussin kustannukset olivat n. 6.800 euroa ja lisäksi tulevat vaalitoimitsijoiden palkat ja muita kuluja. Äänestäjämäärä Turussa on laskenut aikaisemmista vaaleista ja vaalibussissa äänesti ennakoon 584 henkilöä,
- Järvenpäässä käytettiin kiertävää vaalibussia vuoden 2004 europarlamenttivaaleissa ja kunnallisvaaleissa, mutta ei enää vuoden 2007 eduskuntavaaleissa. Vaalibussissa ennakkoäänestys tapahtui manuaalisesti,
- Hämeenlinnassa käytettiin kiertävää vaalibussia vuoden 2004 kunnallisvaaleissa, vuoden 2006 presidentinvaaleissa sekä vuoden 2007 eduskuntavaaleissa. Vaalibussina on käytetty kirjastoautoa sekä tarjouspyynnöllä hankittua matalalattia linja-autoa invaluisalla. Bussin kustannukset olivat n. 4.000 euroa ja lisäksi vaalitoimitsijoiden palkat ja muut kulut. Pysähdyspaikat olivat kaupan tai liikekeskuksen taikka koulun tai päiväkodin läheisyydessä. Hämeenlinnassa vaalibussissa äänestäneiden osuus oli vain 3.2 % kaikista ennakkoäänistä,
- Vihdissä ennakkoäänestysbussia on käytetty vuoden 2006 presidentinvaaleissa ja vuoden 2007 eduskuntavaaleissa. Äänestysbussina käytettiin kirjastoautoa ja se kiersi lauantaina ja sunnuntaina kylissä, joissa oli toiminut oma äänestyspaikka tai joista on pitkä matka ennakkoäänestyspaikkoihin,
- Tampereella käytettiin vaalibussia vuoden 2006 presidentinvaaleissa ja vuoden 2007 eduskunta-vaaleissa. Vaalibussina oli kaupunginkirjaston Netti-Nysse, jossa kymmenestä asiakaskoneesta oli eduskuntavaaleissa käytössä kaksi konetta, jotka olivat kytkettyinä vaalitietojärjestelmään VAT:iin. Netti-Nyssen reitti oli rakennettu niin, että se kulki lähinnä yliopiston, teknillisen yliopiston ja ammattikorkeakoulujen kautta ja palveli lähinnä opiskelijoita.

Yhteenvetona saaduista selvityksistä vuonna 2007 voitiin todeta mm. se, että kustannuksiltaan vaalibussi on melko kallis verrattuna tavallisiin ennakkoäänestyspaikkoihin ja se sitoo muitakin vaaliresursseja. Lisäksi sen todellinen merkitys vaihtelee erittäin paljon riippuen mm. kunnassa olevien ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen määrästä ja sijainnista. Kunnan äänestysprosentin nostamiseen sillä ei ollut juurikaan merkitystä.

Tämän aloitteen johdosta vaalitoimisto on pyytänyt vertailutietoa kunnista, joissa käytetään kiertävää vaalibussia. Palautetta saatiin Haminan, Loviisan ja Oulun vaaliviranomaisilta. Muutamana päivänä kiertävillä vaalibusseilla on esimerkiksi korvattu joitain pieniä ennakkoäänestyspaikkoja. Palautteista myös mm. ilmeni, että vaikkakin kokemukset ja kuntalaisten palautteet ovat olleet myönteisiä, on äänestysaktiivisuus ollut vähäistä. Esimerkiksi Oulussa viime eduskuntavaaleissa äänestysautossa äänesti 87 henkilöä ja europarlamenttivaaleissa 48 henkilöä.

Ennakkoäänestyspaikan tulee olla esteetön. Vaalitoimisto selvitti kaupungin kirjastoauton ja varikon omistuksessa olevien autojen käyttömahdollisuutta kiertävänä vaalibussina, sekä tarkoitukseen sopivan auton vuokraamista ennakkoäänestyspaikaksi. Kaupungin kirjastoauto ei sovellu liikuntarajoitteisille. Myöskään kaupungin

varikon hallinnassa ei ole esteetöntä kulkuneuvoa ennakköäänestyspaikaksi. Ainoaksi vaihtoehdoksi siten jää invalidivarusteisen auton, kuten matalalattia bussin, vuokraaminen ulkopuoliselta taholta.

Ennakköäänestyspaikaksi soveltuvan esteettömän, matalalattia/invaramppi bussin kustannukset olisivat ennakköäänestysviikolta noin 10 000 euroa. Hinta sisältää auton vuokrauksen polttoaineineen ja kuskeineen ja kahden vaalivirkailijan palkkakulut.

Mahdollisia äänestysauton pysähdyspaikkoja olisi alustavasti muun muassa Kannistossa, Seutulassa, Keimolassa, Ruskeasannassa, Hiekkaharjussa, Malminiityssä, Kuninkaanmäessä ja Pohjois-Nikinmäessä. Auton pitää seisahtua äänestystä varten vähintään tunniksi, mikä rajoittaa pysähdyspaikkojen määrää varsinkin kun pysähdysajankohdan tulisi olla iltapainotteinen, jotta auto tavoittaisi mahdollisen monia äänestäjiä.

Toisaalta Kehärata mahdollistaa nopean äänestyspaikan tavoittamisen. Vantaan alueella sijaitsee Tikkurilan, Lentoaseman, Myyrmäen ja Martinlaakson asemien läheisyydessä ennakköäänestyspaikka. Kivistöön harkitaan omaa ennakköäänestyspaikkaa, mikäli se on mahdollista uudessa Aurinkokiven palvelurakennuksessa.

Vaaleissa voi äänestää ennakkoon tai vaalipäivänä. Vaalipäivänä Vantaalla on käytössä 65 vaalipäivän äänestyspaikkaa, jotka sijoittuvat varsin hyvin eri puolille Vantaata ja ne ovat auki klo 9.00 - 20.00. Ennakkoon voi äänestää mm. yleisissä ennakköäänestyspaikoissa. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa Vantaalla oli yhteensä 11 ennakköäänestyspaikkaa, jotka olivat Galleria K, Hakunilan kirjasto, Helsinki-Vantaan lentoasema, Kauppakeskus Jumbo, Koivukylän kirjasto, Länsimäen kirjasto, Martinlaakson kirjasto, Monitoimikeskus Lumo, Myyrmäkitalo, Pähkinärinteen kirjasto, ja Vantaa info/Tikkurilan liike- ja matkakeskus Dixi. Ennakköäänestyspaikat sijaitsivat Kivistön aluetta lukuun ottamatta Vantaan kaikissa kaupunginosassa-alueissa. Vuoden 2017 kuntavaaleissa ennakköäänestyspaikkoja tulee edelleenkin olemaan yhtä kattavasti ja jokainen ennakköäänestyspaikka sijaitsee hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrella.

Yleisessä ennakköäänestyspaikassa voi äänestää kuka tahansa äänioikeutettu riippumatta siitä, missä kunnassa hän asuu. Eduskuntavaaleissa 2015 esimerkiksi pääkaupunkiseudulla oli mahdollisuus äänestää ennakkoon 59 yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Ennakköäänestysaika kestää seitsemän päivää (keskiviikosta seuraavan viikon tiistaihin) ja tähän sisältyy mahdollisuus äänestää ennakkoon myös viikonloppuna. Ennakköäänestyspaikat Vantaalla ovat auki arkisin pääsääntöisesti klo 09.00 - 20.00 ja viikonloppuisin klo 10.00 - 16.00. Vaalitoimiston arvion mukaan viime eduskuntavaaleissa melkein jokainen äänioikeutettu näki ennakköäänestyspaikan tai kulki ennakköäänestyspaikan ohi ja olisi niin halutessaan voinut äänestää ennakkoon.

Vaalitoimisto katsoo, että pääkaupunkiseudulla ja Vantaalla on riittävästi hyvien julkisten kulkuyhteyksien lähettyvillä ennakköäänestyspaikkoja, joissa jokainen niin halutessaan voi äänestää ennakkoon ja lisäksi Vantaalla on 65 vaalipäivän äänestyspaikkaa. Ennakkoon voi äänestää lisäksi laitoksissa ja kotona tietyin edellytyksin. Kiertävän vaaliauton vaikutusta äänestysaktiivisuuteen ei voida arvioida. Kiertävä vaaliauto ottaen huomioon aloitteen perustelut kiertävän vaaliauton tarpeesta ei juurikaan vaikuttaisi äänestäjien määrään, koska vaaliauto voi pysähtyä paikassaan vain tilapäisesti hyvin rajoitetun ajan. Samat seikat pätevät yhä tänäänkin, mitä vuonna 2007 tehdyssä selvityksessä kävi ilmi, ja äänestysautossa annetun äänen hinta olisi varsin korkea verrattuna muihin yleisiin ennakköäänestyspaikkoihin. Näin ollen vaalitoimisto katsoo, että kiertävä vaaliauto ennakköäänestyspaikkana ei ole perusteltua.

Kaikki asiaan liittyvät asiakirjat ovat nähtävillä kokouksessa.

Keskusvaalilautakunta 21.9.2016 § 5

Puheenjohtajan esitys:

Päätetään

- merkitä vaalitoimiston selvitys tiedoksi ja
- esittää kaupunginhallitukselle, että se merkitsee vaalitoimiston selvityksen tiedoksi ja toteaa, ettei kiertäviä vaaliautoja koskeva aloite anna aihetta toimenpiteisiin.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Vantaan Simonkylän sos. dem. kilta ry:n aloite 14.4.2016

Täytäntöönpano: Ote Vantaan Simonkylän sos. dem. kilta ry

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Keskusvaalilautakunnan sihteeri Niina Kolju, puh. 09 8392 2150, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi